

SZÓSZÉK – ÚRASZTALA

Dr. PICKETT, O. EUGENE

NEM VAGYUNK EGYEDÜL

Ézs 65, 184b—19a

Nagy örömmel tolmácsolom az észak-amerikai Unitárius Egyház legmelegebb üdvözlését. Kapcsolataink erőteljesek, és tartozásunk a romániai magyar unitarizmus iránt állandó. Ezek a kapcsolatok nem csupán történelmi és intézményesek, hanem személyesek is. Nyáron tíz éve lesz annak, hogy feleségemmel, Helennel együtt részt vettem az amerikai unitáriusok egy csoportkirándulásán Magyarországon és Romániában. Ez a látogatás életem egyik legjelentősebb tapasztalata volt. Az itteni unitarizmus tiszteletreméltó hagyományokkal rendelkezik, és büszke lehet történelmére. Csupán e látogatás során éreztem meg igazán azt, hogy én is ehhez az örökséghez tartozom, és hogy ez igazi lényegem alkotórésze. Nem csupán egy történelmi hagyományra lehetek büszke, hanem elsősorban arra, hogy én is egy élő, eleven hagyomány részese vagyok. Vallási gyökereimnek ez a tudata mély és elkötelező.

Ettől az időtől kezdve ismerem és csodálom Kovács Lajos püspököt, nem csupán mint mély tartalmú, tudós vallásos vezetőt, hanem mint megragadó kedélyű, szívélyes embert. Nagyon hálásak vagyunk neki és mindannyiuknak a meleg, szeretetteljes vendéglátásért.

Ma esti textusomat az Ószövetségből, Ézsaiás prófétától vettem: „Jeruzsálemet vigasztágra teremtem, népét pedig öröme. Vigadozni fogok Jeruzsálemmel és örvezetni népemmel.”

Ézsaiás próféta szerint Isten az alábbi határozott üzenetet küldi minden idők, minden nép minden emberének: A gonoszsággal szemben Isten az örök jóságot. A bálványimádással szemben az örök igazságosságot. A gyarlósággal és romlottsággal szemben az örök újrakezdés lehetőségét hirdeti.

A próféta ezt mondja: „Jeruzsálemet vigasztágra teremtem. Eljött az ideje, hogy összegyűjtssem a különböző nyelvű népeket. Jöjjenek és lássák dicsőségemet!”

Mi unitáriusok a következő hónapban ünnepeljük az Egyesült Államokban és Kanadában RALPH WALDO EMERSON halálának 100-ik évfordulóját. Emerson észak-amerikai unitárius lelkész volt, aki a 19. század derekán, mint az új világ egyik legkiválóbb kultúrfilozófusa vált általánosan ismertté. Emerson prédikációi, esszéi és előadásai sok millió amerikaiak a gondolkozását befolyásolták. Észak-Amerika szabadelvű vallásos közösségei büszkeséggel és hálával fognak az elkövetkező

Elhangzott a kolozsvár-napocai és marosvásárhelyi templomokban március 28-án; fordította dr. Kovács Lajos.

hetekben egyik legkiemelkedőbb lelki és szellemi vezérük életére és munkásságára emlékezni.

Emerson nagy tiszteletet és ragaszkodást tanúsított Kossuth Lajos, a nagy magyar államférfi iránt. Amikor Kossuth 1852-ben az észak-amerikai városokat végiglátogatta, hogy országának szabadságért folytatott küzdelmét hallgatóival megismertesse, Emerson otthonának is szívesen látott vendége volt. Egy hozzá írt nagyszerű költeményben jutatta kifejezésre a szabadságharc bajnoka iránt érzett csodálatát.

A vallásszabadság eszméjének jóval Kossuth Lajos előtt megvolt Erdélyben a több évszázados hagyománya. Mi, észak-amerikai unitáriusok mély hálával tiszteljük és értékeljük ezt a nagyszerű örökséget.

A próféta kijelentése: „Jeruzsálemet vigasztalásra teremtem“, nagyszerűen érzékelteti Emerson vallásfilozófiáját. Az ő hite mélyen gyökerezett a természet szépségében, a történelem tanulságaiban, és kora iparosodó új észak-amerikai körülményeinek derűlátó értékelésében. Első alaptétele az volt, hogy az emberiséget Isten az ő képmására teremtette; mi emberek Ádám és Éva leszármazottai vagyunk, akiknek vágya az időtlen Éden-kertben való lakozás. Felismerte az emberi létezés tragikus elemét is, de az nem keserítette el. Az ő világszemlélete optimista volt, amely a jövőt a múltnál biztatóbbnak, az Istenországát pedig a jövőben, a történelem folyamán megvalósíthatónak tartotta.

Emerson mélyértelmű meglátása szerint „A világegyetem minden emberben, mint annak egy része, benne van. A természetben is annak minden része az egész természet hatalmát hirdeti.“

Egy másik esszéjében ezt írja: „Mi egymásutániségben, megosztásban, részekben, részecskében élünk, de az egésznek, a bölcs csendnek, az egyetemes szépségnek, — amihez minden rész egyaránt kapcsolódik, — a központja az örökkévaló lélek... Mi a világot, a napot, a holdat, az állatokat részeiben látjuk, de az egész, amiből a fények sugárzanak, a lélek. Amikor a lélek az értelmén keresztül világít, teremtődik a géniusz; amikor akarata érvényesül, létesül az erény; amikor az érzelem árad keresztül, megvalósul a szeretet.“

Emersonnak ez a hite mindenkit megragadott, aki őt hallgatta. Szerinte az a hit, hogy az egyetemes bölcsesség részesei vagyunk, a szabadság csodálatos érzését ébreszti bennünk, amely teremtő és erőtadó áldás. Szerinte az élet lényegében jó, a természet és az emberiség bizalmat árasztó. Az élet nem olyan valami, amit tanulni, hanem amit élni kell.

Nem megható ez a bizonyosság? Emerson szerint Isten teljessége nemcsak a fenséges és hősi eseményekben van jelen; Isten jelenléte a teremtés legjelentéktelenebbnek látszó jelenségeiben is megnyilatkozik. Emerson szerint a mindenütt jelenvalóság igazi hittétele az, hogy Isten az ő alkotásának minden részében újra meg újra megnyilatkoztatja magát.

Milyen nagyszerű mindez, mondjuk. De Emerson ennél még többet is mond. Szerinte a világegyetem értéke az élet minden pontjára kiterjed. Ha a jó ott van, ott áll mellette a rossz is; a vonzás mellett ott áll a taszítás; az erő mellett az erőtlenség.

A teremtés egyetlen töredéke sincs véglegesen elszakadva a teljes szentségtől. A világ istensége minden teremtményben megnyilatkozik. Nem számít az, hogy egy benyomás kicsi, távoli, fenséges, vagy alsórendű. Egyszerűen létezés által része van Istenben.

Jelent-e mindez valami lényegeset a te életedben vagy az én életemben? A felelet csak ez lehet: Igenis, jelent valami egészen lényegeset.

Ha egy gyermek a hit kérdésében hozzám fordul; ha a társadalomnak egy áldozata segítségét várva felém nyújtja kezét; ha egy alapítványt vádol az igazsága igazolására támogatást kér tőlem; mind ezeket úgy kell felfognom, mint Isten üzeneteit. A gyermek kérését teljesítenem kell, az áldozat segítségére kell sietnem, a meggyötört embertől el nem fordulhatok.

Minden ilyen esetet mint egy isteni lehetőséget kell felfognom. Minden ember könyörgésében az egész világ ártatlanságait, megsebzettjeit, megvetetteit kell látnom. Feleletemben és segítségemben nem csupán az egyes könyörgő embert, hanem az emberiség családját mint egészet kell szemlélnem, és nem csupán az emberiség családját, hanem Istent, aki teremtett minket.

A testnek, az értelemnek, a szívnek, az akaratnak, a lelkiismeretnek vagy a léleknek bármely tevékenysége az adott személyeknek alkalmas nyújt arra, hogy Istenországa eljövételét elősegítse. Ez nem is lehet másképpen, ha — amint azt Emerson hirdeti — az isteni szándék teljessége az élet minden viszonylatában, a társadalom mindenfajta közösségében, a hit minden döntésében jelen van.

Alapigénkhöz visszatérve, ezekben a szavakban: „Jeruzsálem gazdaságra teremtem“, kihalljuk Isten hangját, amint tanúbizonyságot tesz önmagáról. Emerson értelmezése szerint Jeruzsálem alapigénkben nem csupán Izraelt, vagy nem csupán a világ törvényesített alapzatait, hanem az egész teremtett világréndet jelenti, múltat, jelent és jövőt, láthatót és láthatatlant, biztosat és sebezhetőt, megtiszteltet és elhagyottat. Jeruzsálem egyaránt jelenti az áldozatot és a bűnözőt, a szolgát és az urat, a szenvedőt és az erőteljest. Nincs a teremtett egységben semmi, ami Isten ismeretén és szándékán, alkotó és újjáteremtő hatalmán kívül esnék.

Ezért, Kedves Testvérem, ezt mondom neked: bárki vagy, bárhol élsz, bármilyenek az életkörülményeid, te a teremtés alkotórésze vagy. Idő, tér, értelem, mind érted létezik; szabadság és fejlődés benned talál formát; az igazság és szeretet benned magasztosul áldott valósággá; a mélység és ragyogás benned teljeseedik ki. Mert nem vagy egyedül. Imádkozzunk ezekkel a szavakkal: Isten, aki mindenben vagy és most is jelen vagy: Vezess minket a halálból az életre, a hamisságból az igazságra! Vezess minket a kétségbeeséstől a reménységre, a félelemtől a bizalomra! Vezess a gyűlöletből a szeretetre, a háborúból a békére. Béke töltsen be szívünket, életünket, a világmindenséget! Ámen.

Dr. VARGA BÉLA

AZ ÚR AZT NÉZI, AMI A SZÍVBEN VAN

1 Sám 16,7

Ha figyelemmel szemléljük az élet folyását, akár a rajtunk kívüli, akár testi vagy lelki világunk életében, csakhamar észre kell vennünk, hogy valami kevés belőle az, amit szemünkkel láthatunk. Annál több